

INTERVIU Doi senatori pentru cinci milioane de români plecați în străinătate. „Diaspora nu figurează deloc în agenda politicianului mioritic“

Remus Florescu, Ana-Maria Șchiopu, Dana Coțovanu

Românii plecați peste hotare se simt nereprezențați în Parlamentul României și ignorați de către politicieni – bineînțeles, cu excepția perioadelor electorale când, nu de puține ori, votul lor a fost decisiv.

Nepăsarea politicianilor este simțită și în diaspora. FOTO: Unsplash

Desființarea Ministerului Românilor de Pretutindeni a fost un semnal de alarmă în privința importanței pe care o acordă politicienii diasporei, mai ales că, de la ultimele alegeri parlamentare, numărul celor plecați a crescut considerabil. „Numărul de parlamentari asociați diasporei este egal cu cel al unui județ mediu, deși numărul de cetățeni în diaspora este aproape de zece ori mai mare“ spune Cristian Presură, fizician și cercetător stabilit în Olanda.

Despre lipsa de interes a politicienilor față de diaspora – atât la nivel de reprezentare, cât și la nivel de investiții – au răspuns antropologul **Monica Heintz** (specializată în antropologie socială, cu numeroase studii, printre care un master la Oxford și doctoratul obținut la Cambridge, în prezent lector la Universitatea Paris X Nanterre), **Diaspora Civică Berlin**, prin vocea Ioanei Dragoș, vicepreședinte (o organizație care promovează cultura românească, drepturile cetățenești și dialogul cu instituțiile publice din România și Germania), fizicianul **Cristian Presură** (specializat în domeniul senzorilor medicali. Împreună cu echipa sa din Olanda, a inventat și introdus pe piață primul ceas capabil să măsoare pulsul sportivilor numai pe baza senzorilor optici), economistul **Sebastian Buhai** (Cercetător științific asociat la Swedish Institute for Social Research (SOFI) al Universității din Stockholm și cercetător științific invitat la Centre pour la Recherche Économique et ses Applications în Paris), **Liviu Aron** (neurobiolog și genetician, în prezent cercetător la Facultatea de Medicină a Universității Harvard din Boston), medicul **Radu Lupescu** (președintele Asociației medicilor din clinica Rhéna din Strasbourg. A fost decorat de președintele Franței, Emmanuel Macron, cu Ordinul Național al Meritului).

„Weekend Adevărul“: Cum văd politicienii români diaspora și cum este ea de fapt?

Monica Heintz: Termenul de „diaspora“ nu reflectă o categorie omogenă de populație în niciuna dintre țările în care există o diasporă românească, dar sunt de acord că discursul politicienilor români ignoră diferența. Simplificând la maximum: există un prim val de migranți politici, stabiliți de peste 30-40 de ani în străinătate, un val post-decembrist al anilor 1990 format din intelectuali și tineri plecați la studii, și un val mult mai important din punct de vedere numeric de studenți și oameni ai muncii, din toate clasele sociale și categoriile socio-profesionale, care au plecat după 2002, când sistemul de vize a fost sistat, sub condiții, și mai ales după 2007, când România a aderat la UE. Relațiile cu România sunt extrem de diferite în funcție de condițiile în care s-a plecat, cu intenția de a pleca definitiv sau temporar, și implicarea în politica națională, de asemenea.

Cristian Presură: Numărul de parlamentari asociați diasporei este egal cu cel al unui județ mediu, deși numărul de cetățeni în diaspora este aproape de zece ori mai mare. Vă dați seama cum se simte un cetățean în diaspora știind că votul lui are o importanță de zece ori mai mică. Lucrul acesta ar trebui să se schimbe. Diaspora este foarte diversificată, gradele de diversificare fiind date în special de tipul locurilor de muncă. În Olanda cred că găsim români în toate zonele economice: cercetare, educație, companii, agricultură etc.

DCB: Politicieni români, dar și legislația electorală ne văd mult mai puțini decât suntem cu adevărat. Aproape cinci milioane de oameni sunt reprezentați de doi senatori și patru deputați. În consecință, primim la fel de mult timp în dezabteri parlamentare și atenție din partea clasei politice. Statul român și partidele mari văd românii din diaspora cu milă, niște oameni care au fost forțați de împrejurări să trăiască în afara României și care, dacă ar putea, s-ar întoarce mâine în România să danseze hore și să mănânce sarmale. O parte dintre noi sunt așa, dar mulți s-au stabilit în UE, copiii lor se duc aici la școală, iar identitatea lor este mai complexă decât naționalismul simplist de la București.

Liviu Aron: Diaspora este văzută în două feluri: 1) sunt cei care ne critică, spunând că nu participăm real la viața internă din România, dar votăm pentru anumiți candidați, și adesea ajutăm candidați care nu sunt susținuți de „adevărații“ români (cei din țară); 2) sunt cei care ne caută și care văd diaspora ca pe o oportunitate de a obține voturi. Nu cred că politicienii din România sunt cu adevărat interesați de viața diasporei. Există ceva inițiativă la nivelul Ministerului de Externe, dar nu cred că este eficientă. Ministerul Românilor de Pretutindeni s-a desființat în 2019; acum există Departamentul pentru Românii de Pretutindeni (DRP). Asociația Românilor din New England (AR-NE) se luptă să primească finanțare de la Guvernul României – nu am obținut nimic, deși s-a încercat de câteva ori. Cum este diaspora în realitate? Este un amalgam, un mozaic.

Toți am plecat pentru o viață mai bună, pentru oportunități în carieră. Unii rămânem conectați cu România. Alții au pierdut legătura, având familii mixte (de exemplu, româno-americane) și copii care nu mai vorbesc română. De aceea, cred că Guvernul României are mult de pierdut din cauza lipsei de organizare și a lipsei strategiilor eficiente de comunicare cu diaspora. Nu știu ce rezultate are DRP, dar în SUA nu vedem un mare interes din partea Guvernului României.

Drepturile muncitorilor diasporeni nu sunt respectate nici acasă, nici în străinătate. FOTO: Pexels

Radu Lupescu: Diaspora românească este uneori văzută de politicieni ca un monolit, dar mi se pare că este din ce în ce mai mult o sumă de grupuri complexe, cu interese și aspirații diferite.

Sebastian Buhai: Din declarațiile politicienilor români nu am izolat până acum vreo atenție constantă și necondiționată acordată diasporei, dincolo de interesul brusc, instrumental din preajma alegerilor. Aș opina deci că, între alegeri, diaspora românească nu figurează deloc în agenda politicianului mioritic, acesta aducându-și aminte de ea când voturile compatrioților emigranți i-ar fi benefice. De partea cealaltă, diaspora românească actuală este extrem de diversă, departe de a forma un mononucleu. De exemplu, o parte semnificativă (poate chiar o majoritate) dintre românii plecați sunt puțin sau deloc implicați sau interesați de ceea ce se întâmplă, mai ales la nivel strict politic, în România. Din această categorie, pe aceia puțin atașați de țara lor de origine de mult timp îi înțeleg imediat. Din păcate, tot în categoria aceasta intră și cei mai maleabili, adică aceia care ar vota cu oricine îi curtează sau îi întreabă ce mai fac. La cealaltă extremă se află cei care urmăresc atent ce se întâmplă economic, politic și social în țară (de multe ori capabili să compare și cu ce se întâmplă în țările lor adoptive), și care se implică cu trup și suflet în exercitarea dreptului lor la vot, uneori înfinit mai mult decât compatrioții lor din interiorul țării, ceea ce îmi pare a fi un succes notabil al democrației reprezentative (indiferent în ce direcție s-ar duce voturile lor).

Ar fi ideal desigur să vedem pe viitor o implicare cât mai mare a diasporei românești în susținerea democrației în România, cu toate implicațiile rezultând de aici – indiferent de ceea ce își dorește regnul politic din țară. Laitmotivul meu a fost dintotdeauna, de altfel, că „pasivitatea nu este o alternativă” și îl văd potrivitându-se perfect în acest context.

Care sunt problemele diasporei românești care nu sunt reprezentate politic în România?

Monica Heintz: Din nou, depinde despre care val de diaspora vorbim. Dacă avem în vedere problemele legate de munca temporară în străinătate, în care sunt angajați mulți concetățeni, sunt cert enorm de multe probleme de care nu se ocupă nimeni legate de drepturile sociale și sindicale, de pensie. Mulți români acceptă condiții de muncă mizerabile peste graniță pe care cetățenii statelor respective nu le-ar accepta, pentru că nimeni nu îi apără sau nu le promovează interesele.

DCB: Nu putem vorbi în numele întregii diasporă, însă din punctul nostru de vedere, ca asociație, lipsa finanțării și a susținerii reprezintă un mare factor. Nicio instituție din Germania nu finanțează activități care au ca scop îmbunătățirea democrației din România. Avem nevoie de o sursă independentă de finanțare pentru asociațiile românești din diaspora. Un fond finanțat de Statul român și administrat de societatea civilă transparent, digital, flexibil și fără implicare politică. Din păcate, Departamentul pentru Românii de Pretutindeni este un pas în față, dar din cauza implicării politice și a birocrăției stufoase nu este o soluție pentru problema noastră de finanțare.

Finanțarea este principala problemă, pentru că prin ea se rezolvă celelalte probleme de zi cu zi ale românilor precum limba română în școli, dezvoltare comunitară, consiliere socială și de muncă etc. Asociații și români motivați sunt în diaspora, dar fără finanțare sunt limitați la ce pot face după serviciu, în weekend și din banii proprii.

Liviu Aron: Marea problemă este comunicarea dintre diaspora și cei din țară. O altă problemă este comunicarea dintre diferitele comunități de români dintr-o țară (de exemplu, New York cu Boston sau cu Chicago) care poate fi promovată doar cu ajutor financiar. O altă problemă este plecarea din țară (la nivel de acte, certificate etc.), dar și revenirea în țară pentru cei care se întorc. Trebuie îmbunătățite aceste tranziții, pentru cei care vor să plece, dar și pentru cei care doresc să se întoarcă.

Radu Lupescu: Cred că în continuare este greu de înțeles pentru politicieni care sunt motivațiile care îi împing pe români să plece din țară. Iar integrarea nu este neapărat ușoară pentru cei care fac acest pas. Diaspora este o șansă pentru România, de aceea cred că ar trebui ca Guvernul României să se implice mai mult în integrarea românilor. Pe de altă parte, numărul extrem de mic al deputaților diasporei mi se pare o anomalie.